

Suhdanne 2/2016

Tutkimusjohtaja Markku Kotilainen

ETLA

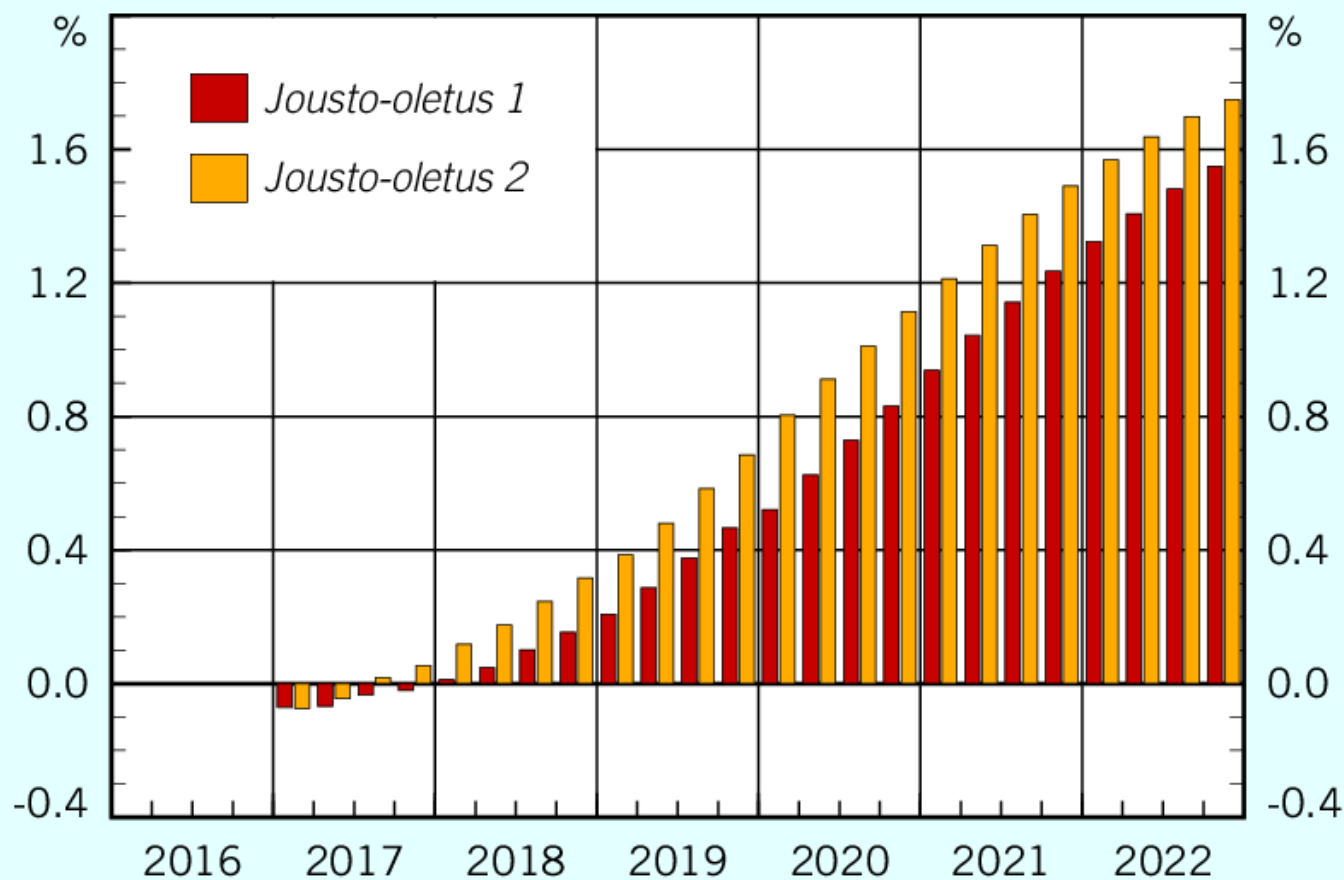
27.09.2016

Ennusteen lähtökohdat ja oletukset

- Ison-Britannian eroprosessi EU:sta jatkuu, mutta riittävän hallittuna; euroalueella eikä rahoitusmarkkinoilla synny merkittäviä uusia kriisejä; Kiinan talous sopeutuu hitaampaan kasvuun hallitusti; Ukrainan kriisi ei ratkea nopeasti, mutta ei myöskään kärjisty.
- Suomea koskevassa ennusteessa on oletettu, että hallitusohjelmassa määritelty **4 miljardin euron julkisen talouden sopeutusohjelma** toteutetaan ja edetään rakenteellisten uudistusten toimeenpanossa
- **Ns. kilpailukyky sopimus** toteutetaan ja vuoden 2017 nollasopimuksen jälkeenkin tehdään maltilliset palkkasopimukset (noin 0,5 %:n sopimuskorotukset); kilpailukyky sopimus nostaa keskipitkällä aikavälillä bkt:n tason 1,6-1,7 prosenttia korkeammaksi kuin ilman sopimusta (KUVIO)
- Tuloverotusta kevennetään 515 milj. euroa v. 2017

Kilpailukykysovimuksen vaikutus Suomen bruttokansantuotteen tasoon

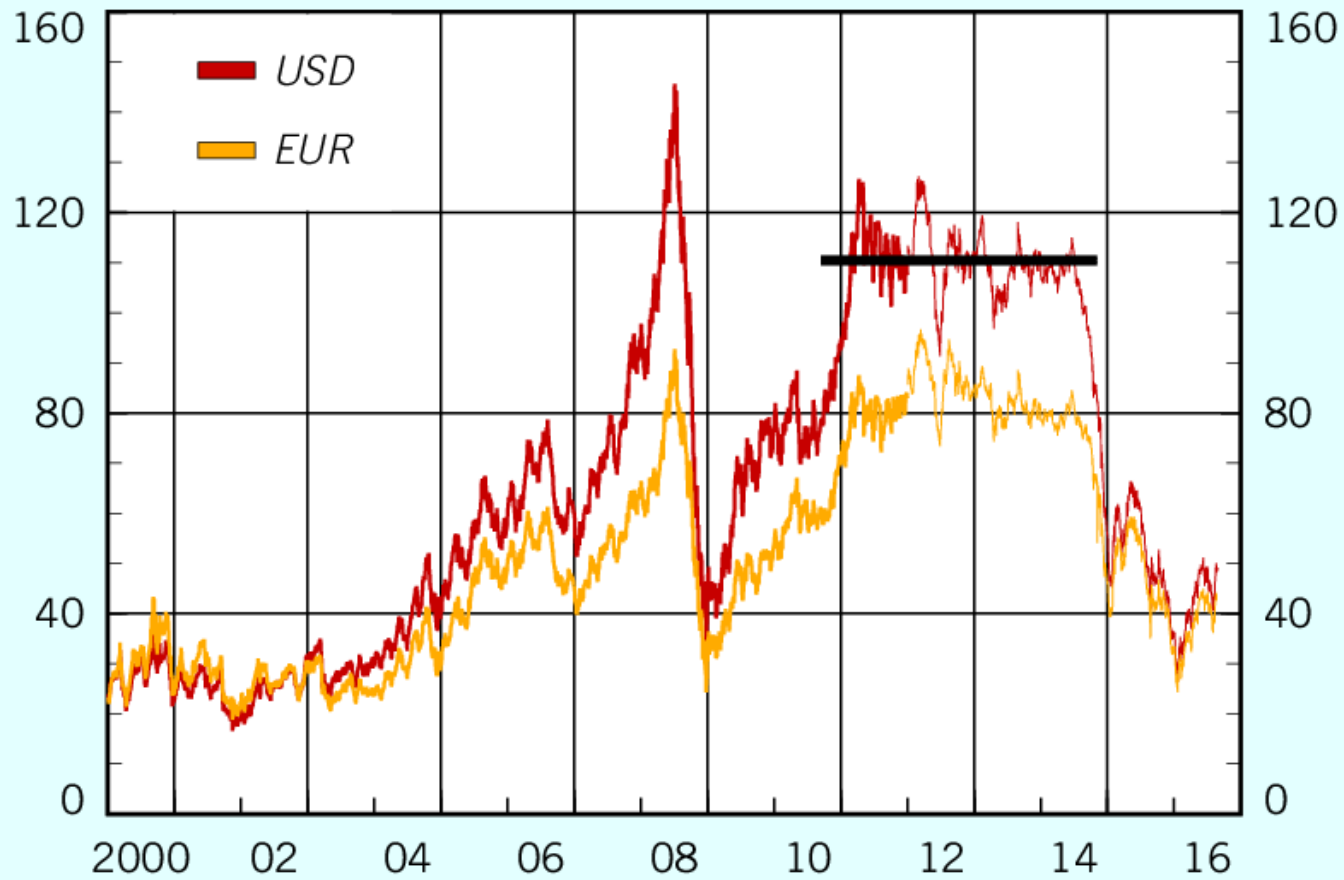
Ennusteen lähtökohdat ja oletukset

- Euro/dollari-kurssi
 - 2015: 1,1
 - 2016: 1,1
 - 2017: 1,1
 - 2018: 1,1
- Raakaöljyn hinta, Brent dollaria/barreli:
 - 2015: 53,7
 - 2016: 45
 - 2017: 51
 - 2018: 55

Raakaöljyn hinta päivittäin

Brent, USD/EUR per tynnyri

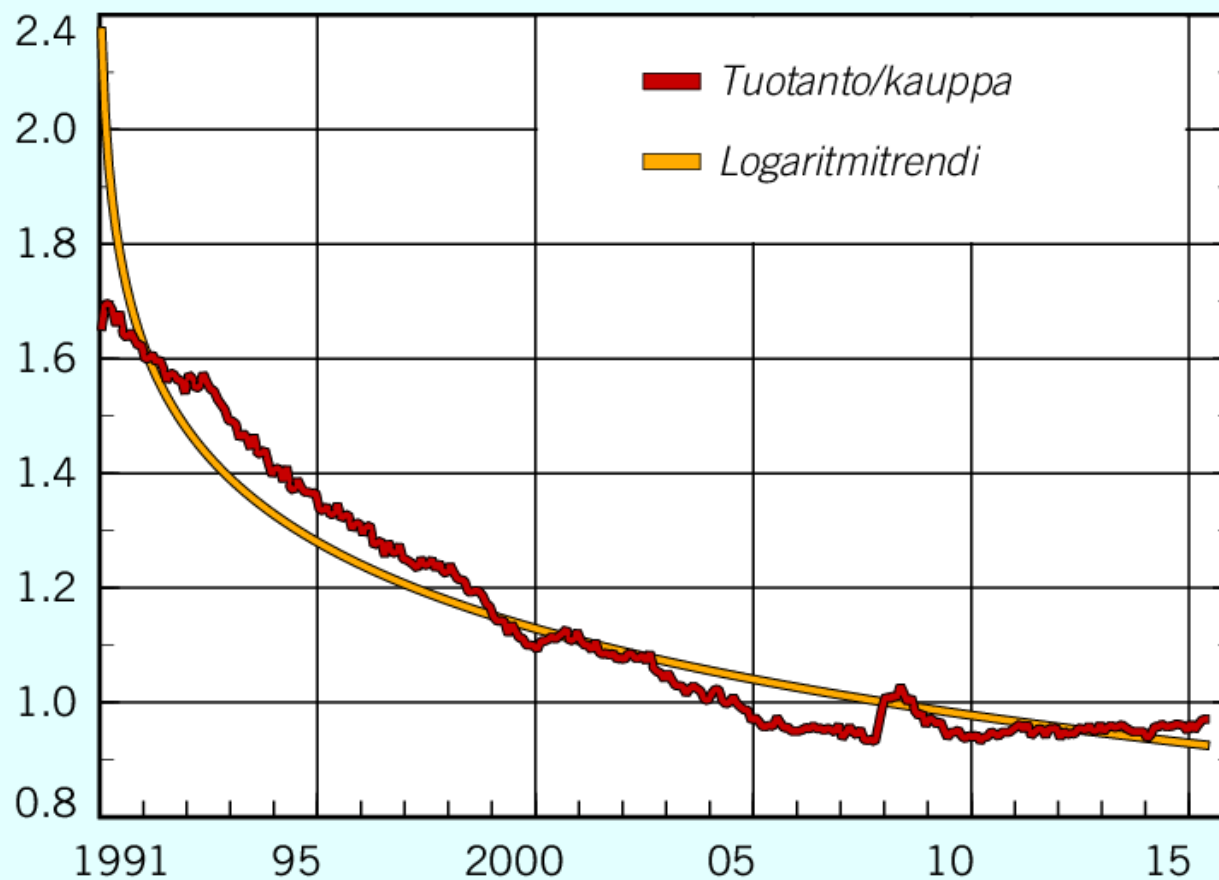

Lähteet: Bloomberg, ETLA.

ETLA S16.2/b229

Maailman teollisuustuotannon suhde maailmankaupan määrään

Etlan Suhdanne 2/2016: tiivistelmä

- **Halpa öljy, heikko euro ja alhaiset korot tukevat yhä euroalueen taloutta**
- **Suomen bkt kasvaa 1,1-1,2 prosenttia vuodessa 2016-2018**
- **Viennin määrä kasvaa vain hieman vuonna 2016 ja kilpailukyky sopimuksen tukemana runsaat 2,5 prosenttia sekä 2017 että 2018**
- **Yksityinen kulutus kasvaa 1,3 prosenttia 2016, vuosina 2017 ja 2018 se lisääntyy vain puoli prosenttia vaimean ansio- ja työllisyyskehityksen vuoksi**
- **Investoinnit kasvavat 4 prosenttia vuonna 2016 ja 3,5 prosenttia 2017**
- **Työttömyysaste on 9,1 prosenttia vuonna 2016 ja 8,9 prosenttia vuonna 2017**
- **Suomen kuluttajahinnat nousevat vain 0,5 prosenttia tänä vuonna öljyn hinnan laskun ansiosta, ensi vuonna inflaatio kohoaa 1 ja 2018 1,5 prosenttiin**
- **Julkisen talouden tasapainottuminen on hidasta sopeutustoimista huolimatta**

Euroalueen talouspoliittinen tilanne

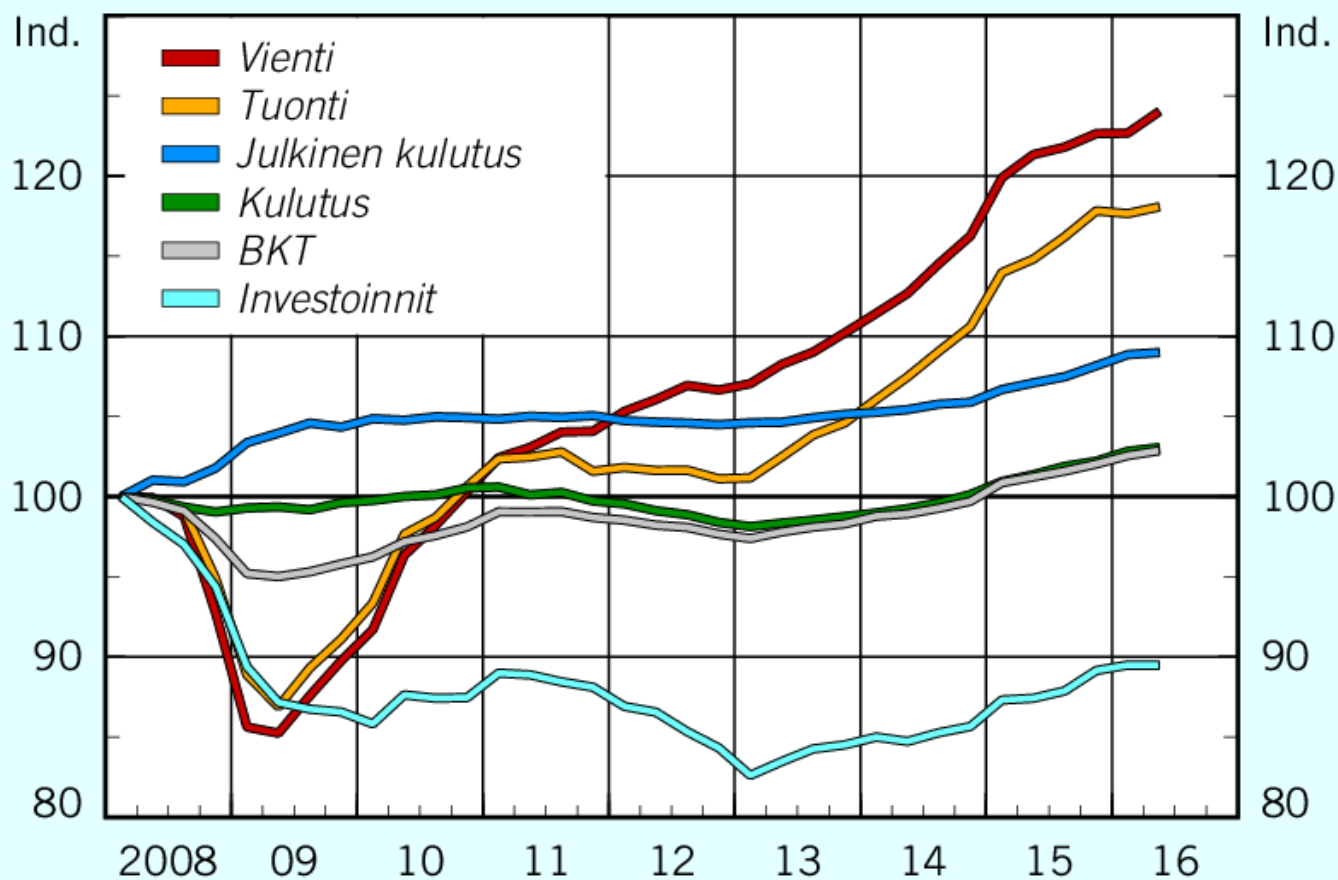
- **EKP:n ohjaukorkoa nostetaan vasta vuonna 2018** nykyisestä 0,00 prosentista.
- **Ns. epätavanomaiset rahapoliittiset elvytystoimet** jatkuvat ainakin maaliskuuhun 2017 asti ja senkin jälkeen siihen saakka kunnes inflaatio on pysyvästi kohonnut kohti keskuspankin hieman alle 2 prosentin inflaatiotavoitetta.
- EKP ostaa jälkimarkkinoilta **valtioiden arvopapereita** vähintään 80 miljardia euroa kuukaudessa (määrää voidaan vielä nostaa).
- EKP:n kevyen rahapolitiikan konkreettisin vaikutus on se, että **korot säilyvät matalina ja euron kurssi on heikompi kuin se muuten olisi**. Kevyt rahapolitiikka tukee myös **osakekurseja**.

Euroalueen talouspoliittinen tilanne (jatkuu)

- Euroalueen **jäsenvaltioiden** finanssipolitiikka on keskimäärin lievästi elvyttävää (mm. pakolaiskriisin menojen vuoksi). Moni maa kuitenkin sopeuttaa julkisia talouksiaan suurien alijäämien ja velkojen vuoksi.
- Komissio lienee jonkin verran löysännyt tulkintojaan pakolaiskriisin vuoksi, **vakaus- ja kasvusopimuksen määräyksistä luopuminen on kuitenkin hyvin epätodennäköistä.**
- Elvytystä tehdään myös **EU:n n. 300 mrd. euron investointiohjelmalla.** Ohjelman kaksinkertaistamista suunnitellaan.
- Elvytyksen onnistuminen edellyttää, että myös kysyntä vahvistuu.

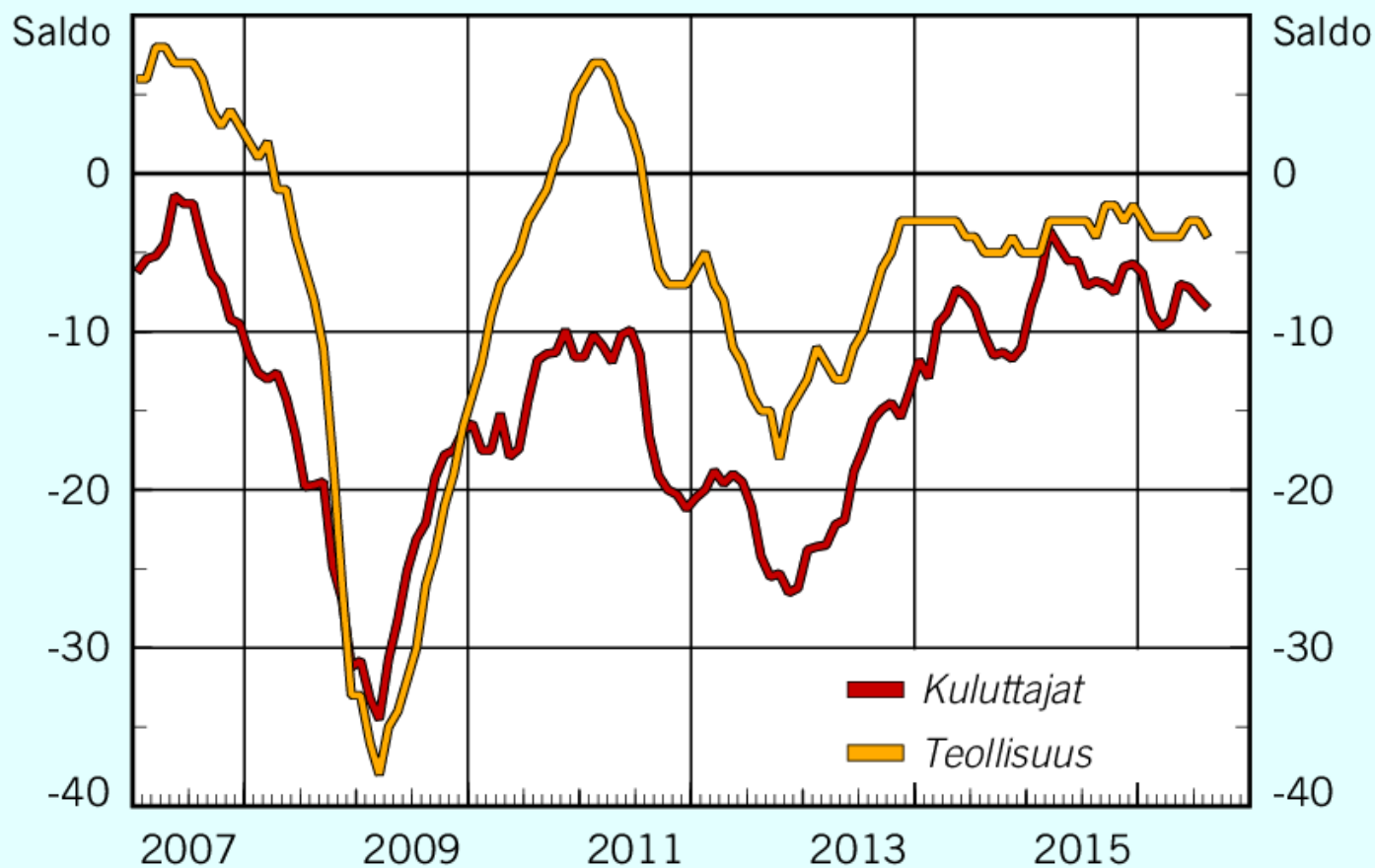

Euroalueen kysyntä ja tarjonta kriisin jälkeen, 2008/1=100

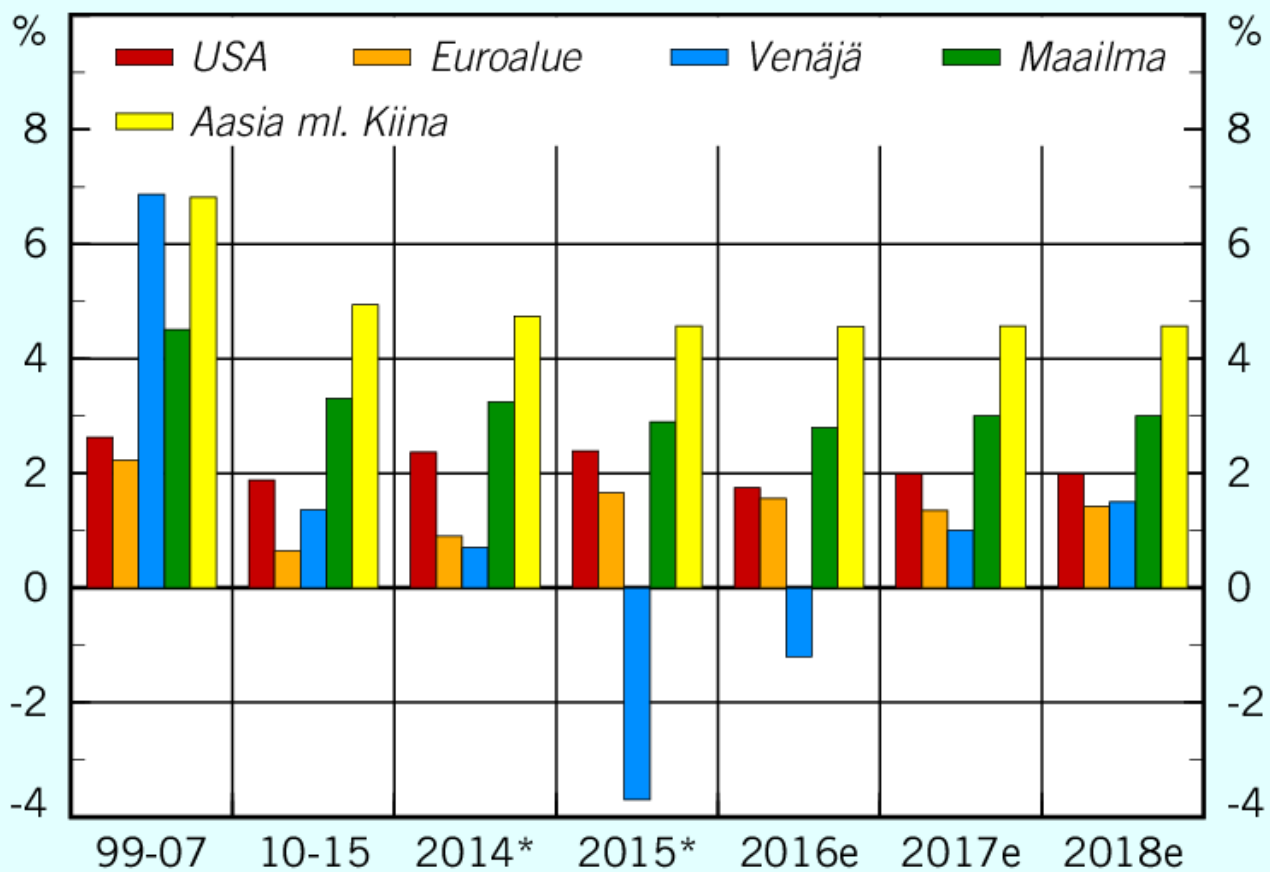

Euromaiden kuluttajien ja teollisuuden luottamusindikaattori

Maailman talouskasvu on hidasta

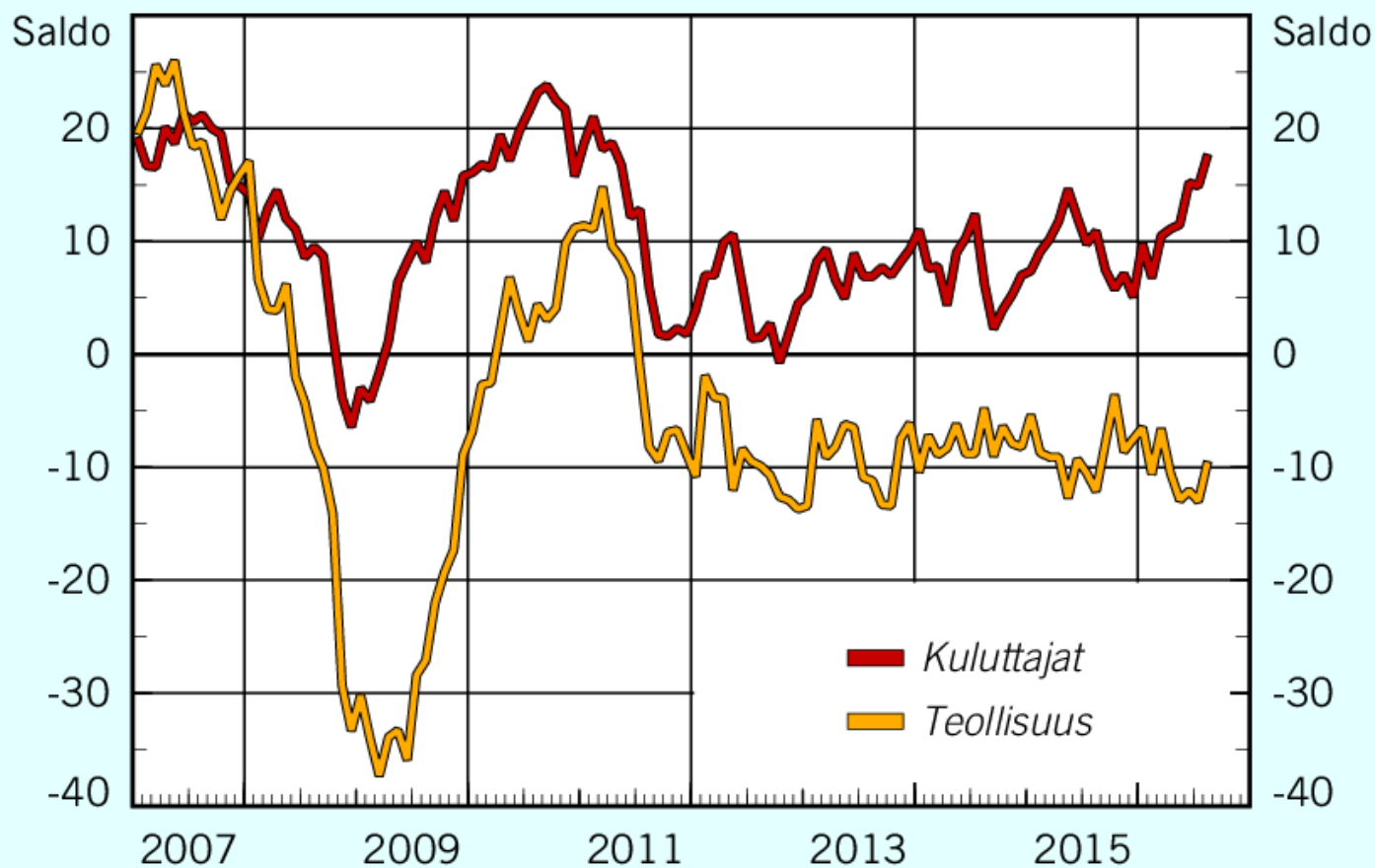

Lähde: Etila, syyskuu 2016.

ETLA S16.2/z40b

Suomen kuluttajien ja teollisuuden luottamusindikaattori

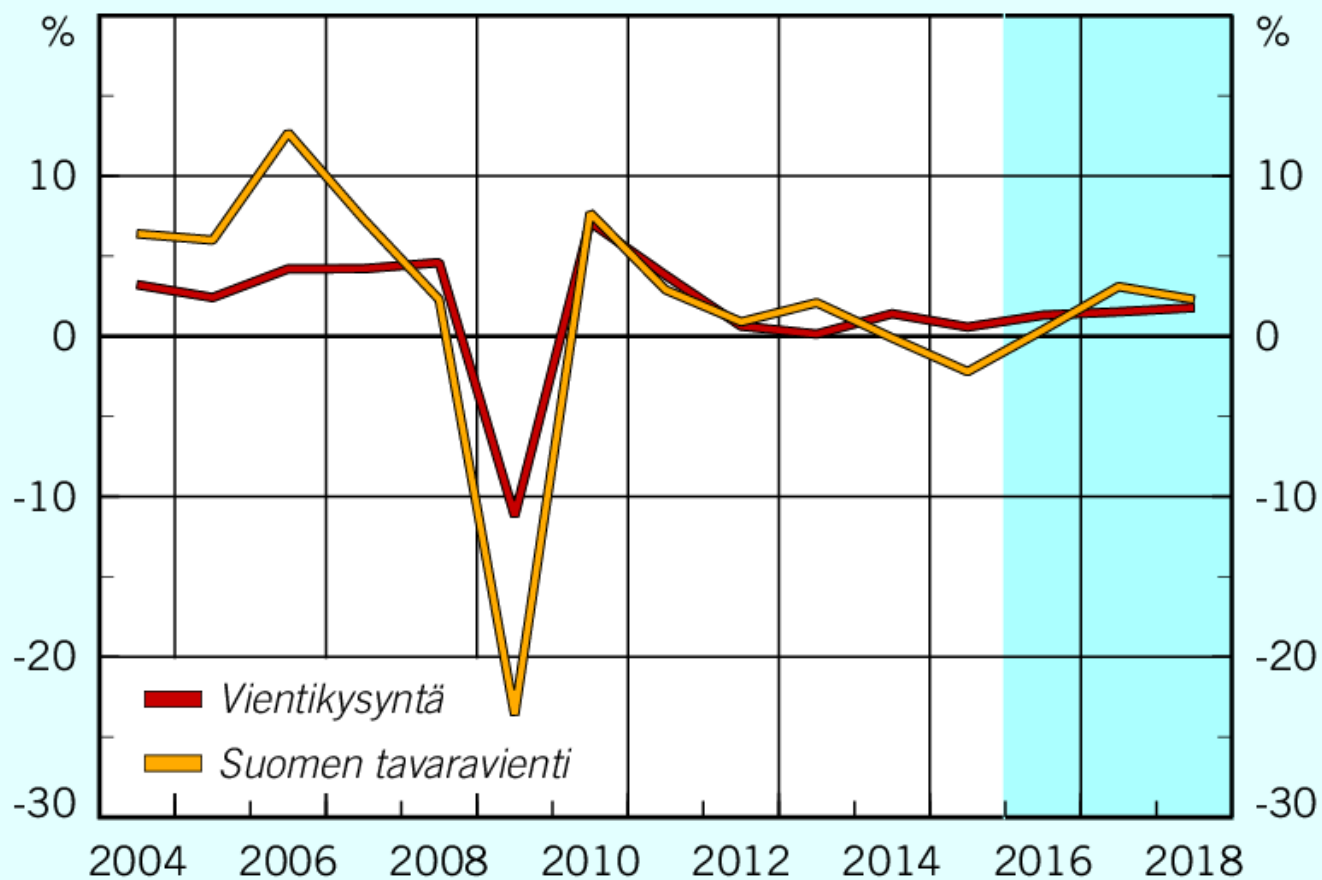
Kilpailijamaiden nimelliset yksikkötyökustannukset suhteessa Suomeen

(Kun käyrä nousee, Suomen tuotannon kustannuskilpailukyky paranee)

Vientikysyntä ja Suomen tavaravienti

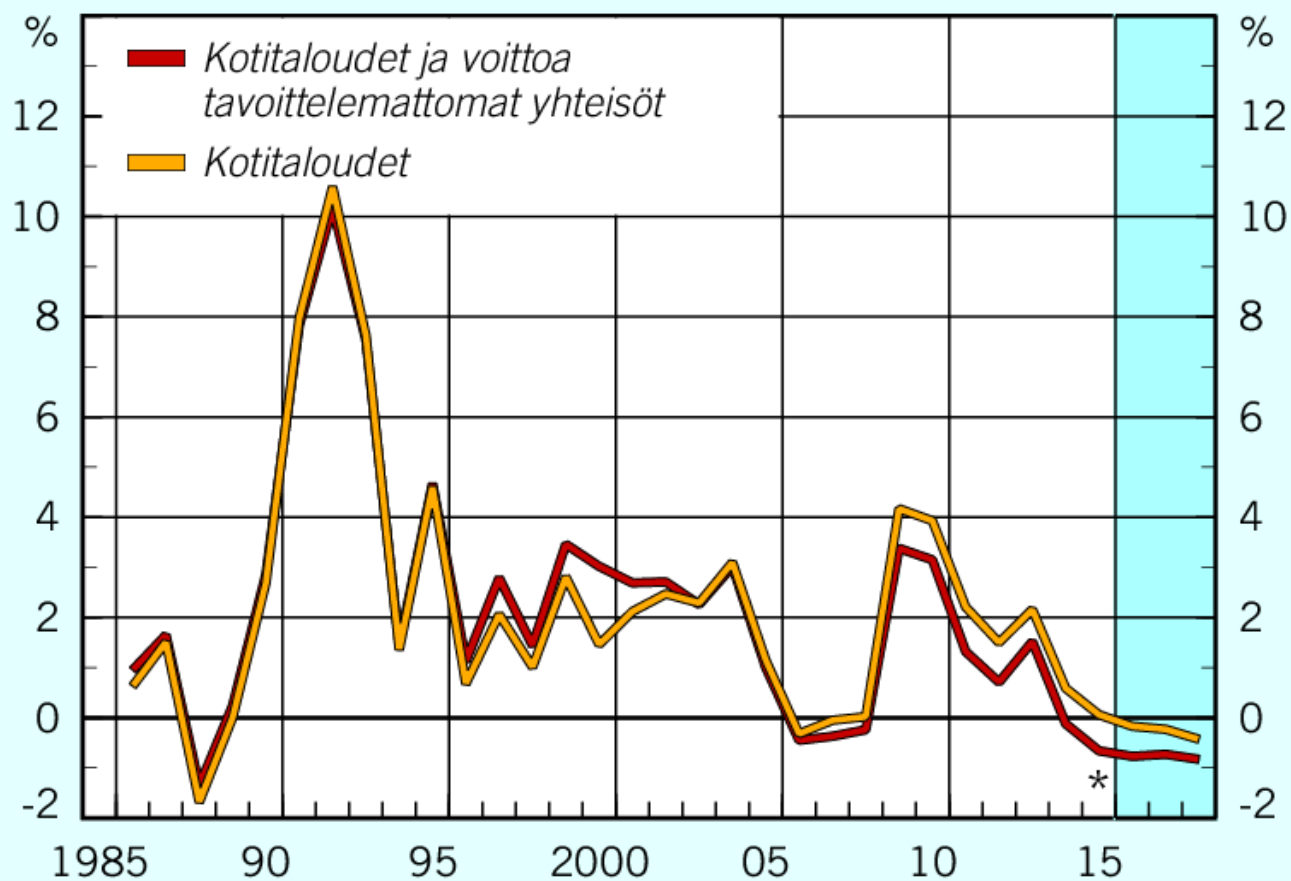

Yksityiset kulutusmenot, kausitasoitus, 2010 hinnoin

Kotitalouksien säästämistä

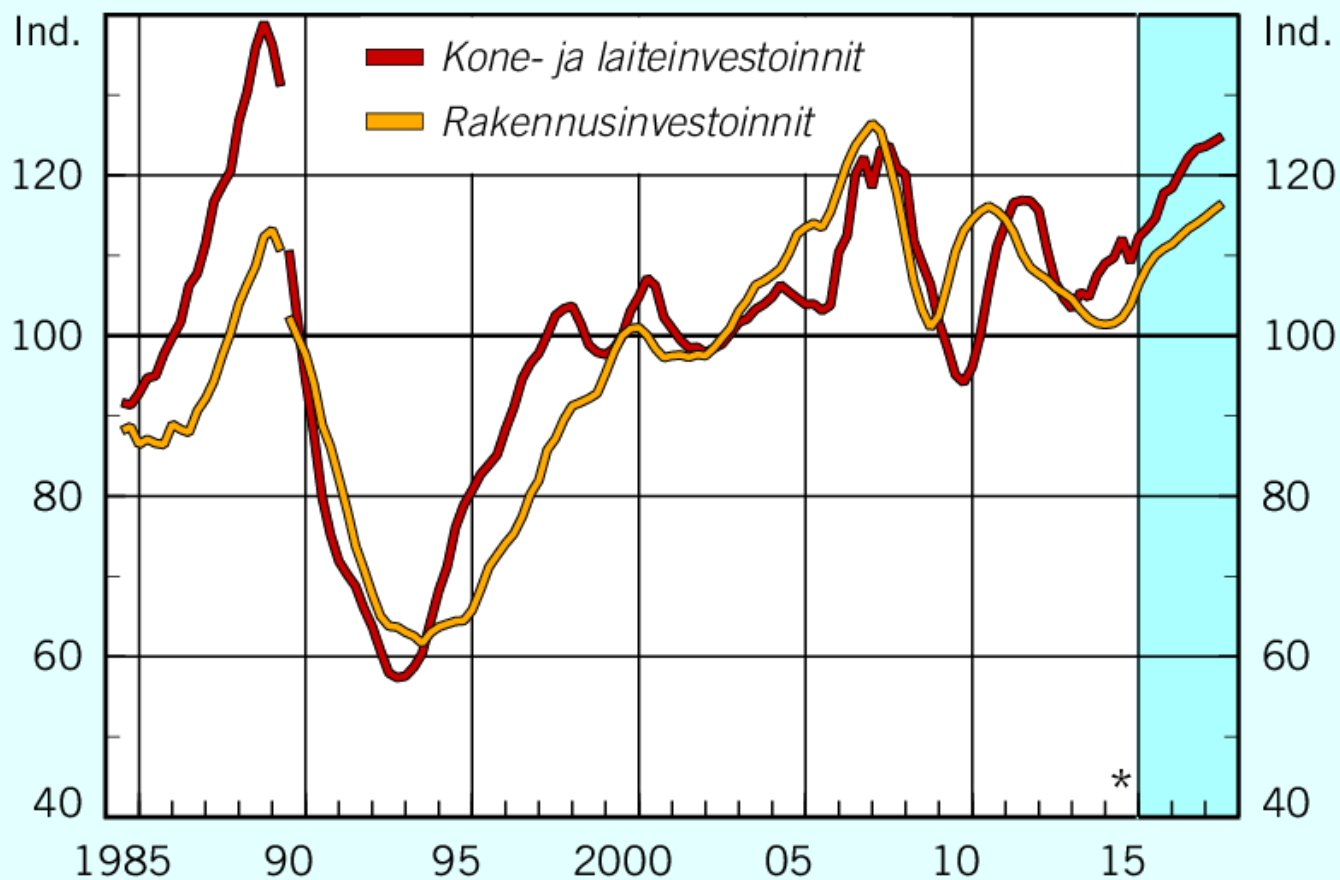

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S16.2/c01b

Rakennus- sekä kone- ja laite- investointien määrä (2000=100)

Uudistettu neljännesvuositilinpito vuodesta 1990.

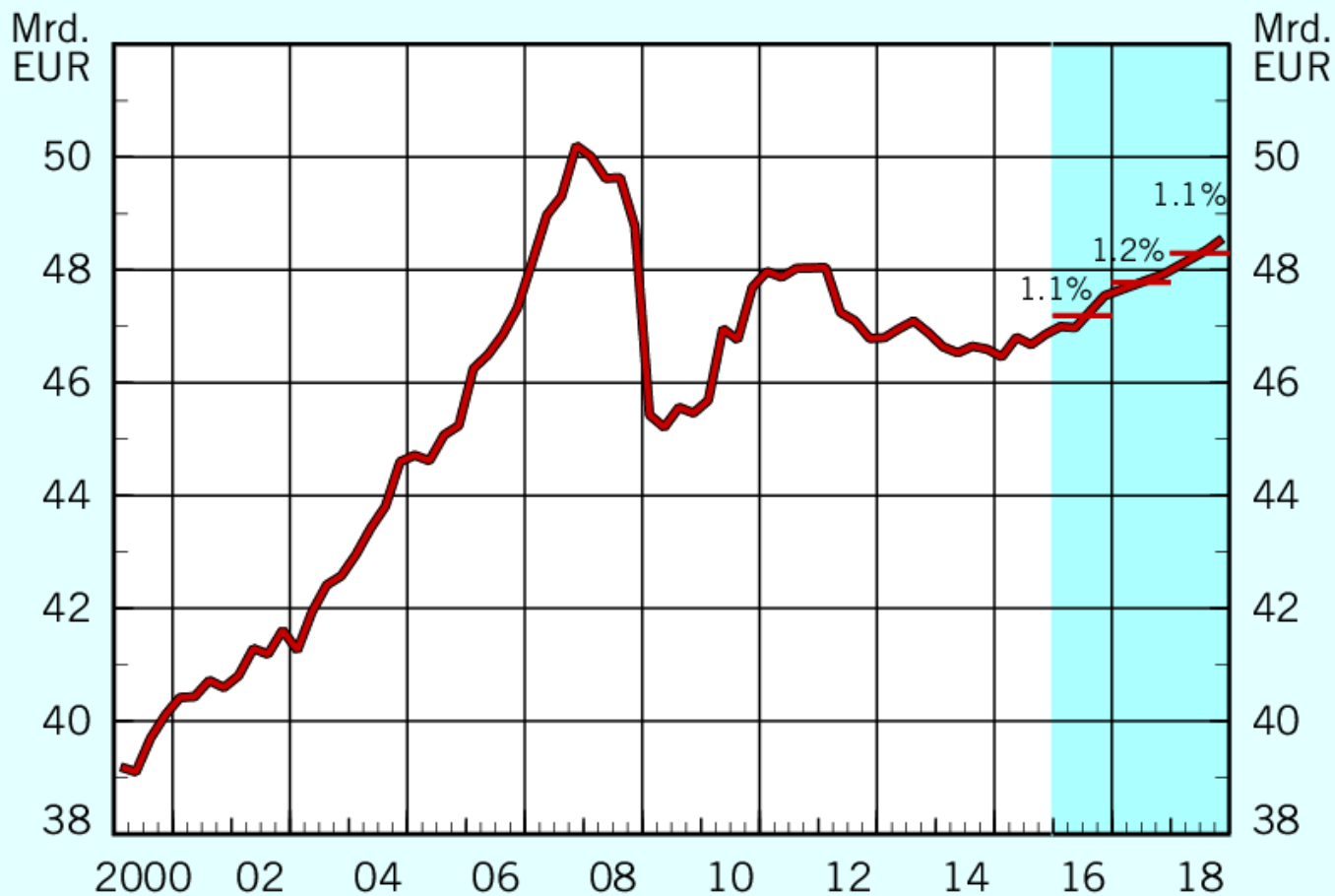
Neljän neljänneksen liukuva summa.

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S16.2/02a

Suomen kokonaistuotanto neljännesvuosittain vuoden 2010 hinnoin, kausitasoitus

Hallittu turvapaikanhakijoiden virta: vaikutukset julkiseen talouteen ja työttömyysasteeseen

	Turvapaikan hakijat	Julkiset menot	Julkisyhteisöjen		Työttömyysaste
	1000 henkilöä	milj. euroa	rahoitusjäämä/BKT, %:a		
2015	32,8	0,0	0,0		0,0
2016	10,0	358,1	-0,1		0,1
2017	6,0	466,3	-0,2		0,1
2018	5,0	518,4	-0,2		0,2
2019	4,0	560,6	-0,2		0,2
2020	4,0	602,5	-0,2		0,2

Työttömyysaste alenee hitaasti

Työllisyys ja työttömyys		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Työlliset, 1000 henkilöä		2456,7	2447,3	2436,9	2441,9	2451,9	2462,1	2474,8	2485,9
Työvoima, 1000 henkilöä		2675,8	2679,3	2688,8	2686,4	2692,3	2696,3	2704,3	2710,3
Työttömät, 1000 henkilöä		219,2	231,9	251,9	244,5	240,4	234,2	229,5	224,4
Työttömyysaste, %		8,2	8,7	9,4	9,1	8,9	8,7	8,5	8,3
Työllisyysaste, %		68,5	68,4	68,1	68,4	68,9	69,3	69,8	70,2

- Hallituksen tavoite 110 000 uudesta työpaikasta ja 72 %:n työllisyysasteesta ei toteudu vaalikaudella.

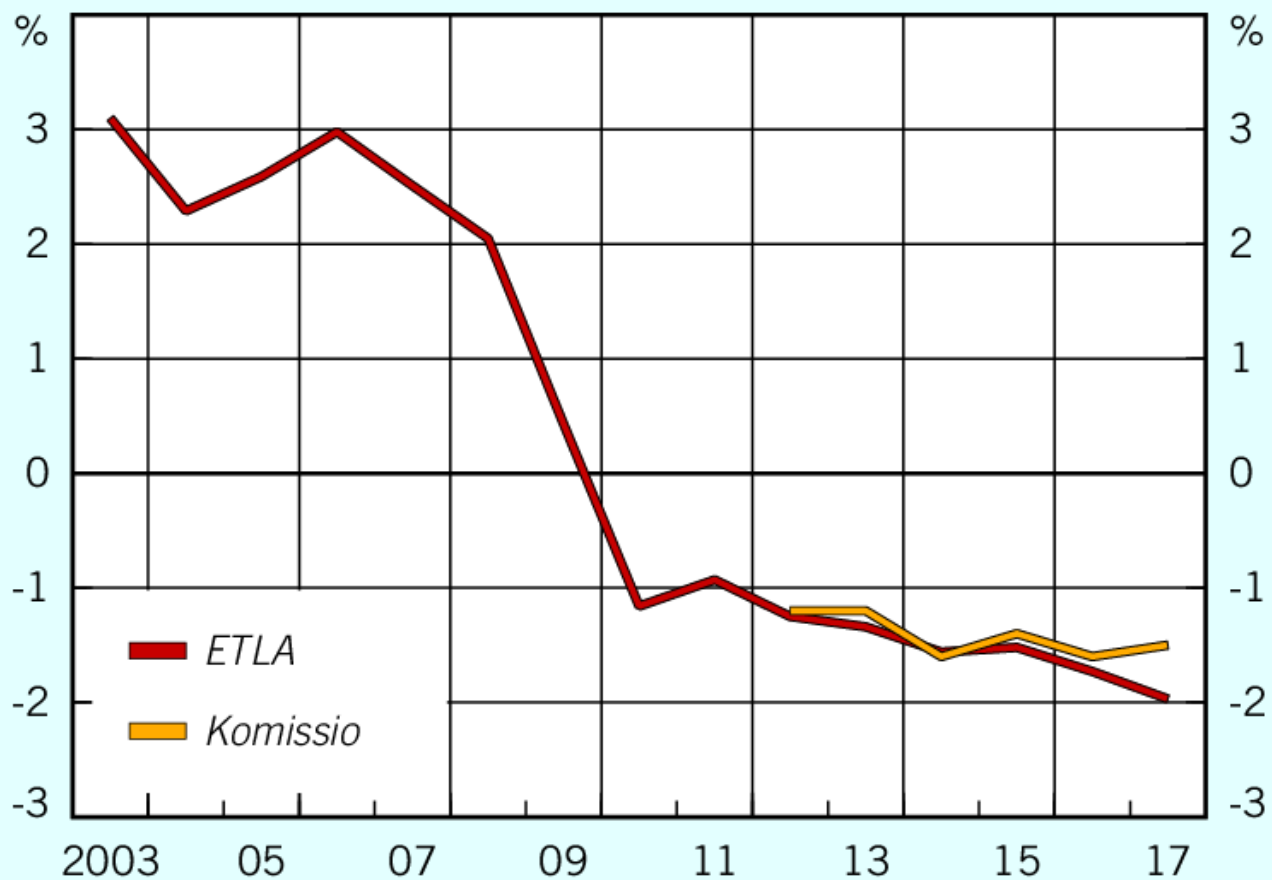
- Työllisyys kohenee vaalikaudella 2015-2019 noin 38 000 henkilöllä, kuitenkin yrityssektorin työpaikat lisääntyvät 60 000:lla (julkisella sektorilla ja maataloudessa vähenevät).

Suomen julkinen talous tasapainottuu hitaasti sopeutustoimista huolimatta

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä/BKT,%	-2,6	-3,2	-2,8	-2,2	-2,5	-2,3	-2,1	-1,7
Julkisyhteisöjen rakenteellinen rahoitusjäämä/BKT,%	-1,1	-1,9	-1,5	-1,7	-2,0			-1,7?
EMU-velka /BKT,%	55,8	59,3	62,6	64,4	66,5	68,0	68,4	68,8
Valtion velka/BKT, %	44,1	46,3	47,7	49,2	50,9	51,9	52,4	52,7
Veroaste	43,5	43,8	43,9	44,1	43,4	43,3	43,2	43,3

Rakenteellinen budjettitasapaino

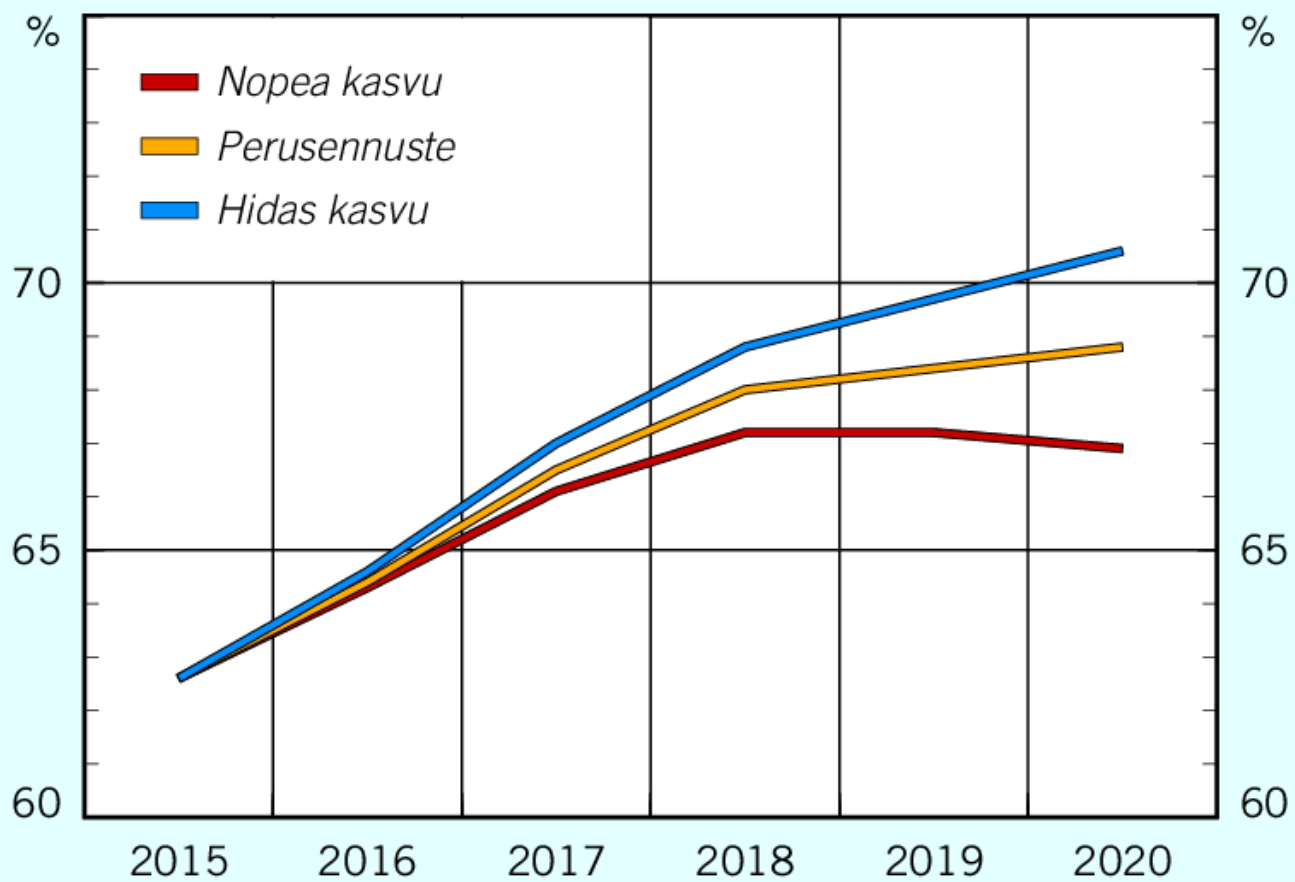
Komission arvio perustuu toukokuussa 2016 julkaistuun ennusteeseen.

ETLA S16.2/b260

Suomen talouskehityksen vaihtoehtoiset skenaariot

Julkisen talouden EMU-velka, % bkt:sta

Keskeiset riskit

- Brexitin hallinta + euroalueen maiden velkojen hoito ja sen vaikutukset rahoitusmarkkinoille
- Kiinan talouden kehitys ja sen vaikutukset rahoitusmarkkinoille
- Kehitysmaiden ja kehittyvien talouksien velanhoito
- Ukrainan ja Syyrian kriisien kärjistyminen ja uudet talouspakotteet
- Yhdysvaltojen talousdynamiikka, budjettialijäämän hoito, presidentinvaalien tulos
- Öljyn hinta (tuottajamaiden ongelmat vs. ylituotanto)
- Onko Suomen kilpailukyky riittävä?

Talouspolitiikan painopisteet lähivuosina

- Euroalueen talouksien vakauttaminen ja kasvun tukeminen, hallittu Brexit
- Suomen julkisen talouden tasapainottamisen jatkaminen keskipitkällä aikavälillä kasvua oleellisesti vaarantamatta
- Pitkän aikavälin ns. kestävyysvajeen pienentäminen työuria pidentämällä ja julkisen sektorin tehokkuutta parantamalla
 - Hallituksen **rakennepoliittinen ohjelma täytyy panna toimeen.**
 - Eläkeuudistus on hallinnassa, sote-ratkaisun yksityiskohdat auki
- **Kustannuskilpailukyvyn kohentaminen ja Suomen tuotannollisen perustan vahvistaminen**
 - Kilpailukyky sopimuksen toteutus
 - Maltillisen palkkaratkaisun jatko, työmarkkinauudistukset
 - Ns. reaalista (laadullista) kilpailukykyä kohennettava (eri työryhmien ehdotukset pohjana) ja investointeja Suomeen lisättävä

Kiitos huomiostanne.